

Familie- og kulturkomiteen på Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Vår ref:
23/00244-1

Saksbehandler:
Mathias Lia Nordmoen

Dato:
20. mai 2022

Innspill til Familie- og kulturkomiteen til Prop. 86 L (2021–2022) Endringer i barnevernsloven mv. (krav om politiattest ved ansettelser i barne-, ungdoms- og familieetaten mv.)

Barneombudet viser til Prop. 86 L (2021-2022) som skal behandles av Familie- og kulturkomiteen. Vi har kommentarer til forslaget til ny bestemmelse i barnevernsloven § 15-7 fjerde ledd hvor det foreslås at «*Barnevernstjenesten kan ikke plassere barn i et fosterhjem som har inngått avtale med en privat tjenesteyter om godtgjøring for eller innholdet i fosterhjemsoppdraget*».

Forslaget har tidligere vært på høring vår 2020. Vi spilte den gang inn følgende

«Barneombudet har lenge vært bekymret for at fosterhjemsomsorgen i Norge ikke er god nok. At kommunene nå skal overta et større ansvar for fosterhjemsomsorgen har ikke gjort disse bekymringene mindre. Det er viktig at myndighetene sikrer at barna får den omsorgen de har krav på både etter barnevernloven og etter FNs barnekonvensjon. Blant våre største bekymringer har vært at for mange barn i fosterhjem har en uforutsigbar livssituasjon og at det ikke rekrutteres nok fosterhjem som passer til de utfordringene barna har.

Departementet foreslår i høringsnotatet at alle ordinære fosterhjem skal ha sin avtale med en kommune alene. Private aktører skal ikke kunne inngå avtale direkte med fosterforeldre i ordinære fosterhjem. I tillegg etterspør departementet tilbakemelding på to alternativer for spesialiserte fosterhjem og beredskapshjem.

Barneombudet ser at det både kan være er fordeler og ulemper med bruk av private på fosterhjemsområdet. For Barneombudet er det imidlertid vanskelig å konkludere på disse forslagene. Vi har lenge fått ulike tilbakemeldinger på fosterhjemsfeltet. Blant annet er det et stort behov for flere fosterhjem. Vi mener derfor, slik situasjonen er nå, at det er vanskelig å utelukke noen former for fosterhjem eller tilbud innenfor

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

fosterhjemsomsorgen. Det avgjørende må være at barnets beste er førende for valg av fosterhjem, og at dette ikke besluttes ut fra økonomi. Etter vårt syn er forslagene i høringsnotatet i stor grad basert på hensyn til tiltaks- og kostnadskontroll, og ikke til barnets beste. Det er i tillegg få drøftelser av hvilke konsekvenser de foreslåtte tiltak faktisk vil ha for barna.

Det vil etter vårt syn ikke være forsvarlig, slik fosterhjemsområdet ser ut i dag, å utelukke bestemte former for tiltak. Dette krever at de offentlige alternativene er både flere og bedre. Som departementet selv skriver på side 58 i høringsnotatet er «Private leverandører gitt mulighet til å tilby betydelig bedre vilkår til sine fosterhjem enn det kommunene kan tilby sine». Det kan etter vårt syn ikke være et mål om at fosterhjemsomsorgen skal koste minst mulig, men derimot at flest mulig barn får riktig hjelp når de har behov for det. Dersom typer av fosterhjem/tiltak skal utelukkes, må det gjøres langt grundigere konsekvensutredninger enn de som er foretatt i høringsnotatet. Et slikt arbeid må involvere kunnskap fra barn og unge som har erfaring fra fosterhjem, samt kunnskap fra fosterforeldre.

Barneombudet vil peke på noen forhold vi mener er avgjørende for å sikre en god fosterhjemsomsorg:

- *Barnets beste skal alltid være førende for valg av fosterhjem.*
- *Fosterforeldre må få god opplæring og kontinuerlig veiledning og oppfølging.*
- *Det må bygges opp solide fagmiljø, og det må sikres at kunnskap og metoder deles mellom tjenester, uavhengig av om tilbyderne er private eller offentlige.*
- *Barneverntjenesten må følge opp barn i fosterhjem og det må sikres gode tilsynsordninger.*
- *Det må sikres at barn får medvirke ved valg av fosterhjem.*
- *Kommunene må stille krav til de aktørene de velger å bruke på fosterhjemsområdet.*
- *Det må stilles krav til hvordan kommunene følger opp de private aktørene de velger å benytte.*
- *Det må sikres at fosterforeldre har tilstrekkelig kunnskap om barna som plasseres i fosterhjem. Det er viktig at det sikres en kartlegging av barns somatiske helse, psykiske helse og tannhelse ved plassering.»*

Barneombudet står fortsatt ved disse synspunktene. Jeg legger for ordens skyld ved lenke til vårt hørings svar fra 2020.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/01c40725bc064b22978b19ac5fda84c4/barneombudet.pdf?uid=Barneombudet>

Som vist til i vårt hørings svar ser Barneombudet at det kan være både fordeler og ulemper ved bruk av private aktører. Selv om vårt hovedsynspunkt er at det offentlige må sørge for å ha tilstrekkelig gode tilbud til denne gruppen barn, ser vi samtidig at det i enkelte situasjoner vil kunne være behov for bistand fra private. Slik fosterhjemsomsorgen ser ut i Norge i dag er det store rekrutteringsutfordringer, og vi mener det derfor vil være uheldig å fullstendig utelukke en

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

gruppe tilbud. Det må hvert fall sørges for å ha på plass tilstrekkelig gode offentlige alternativer, før de private fullstendig utelukkes.

Vi vil også med styrke fremheve at det mangler grundige vurderinger i både høringsnotatet og i Prop 86 L av hvilke konsekvenser forslaget vil ha for barns rettigheter, og hvorfor departementet mener forslaget totalt sett er til det beste for barn. Grunnloven og barnekonvensjonen pålegger staten en plikt til å oppfylle, respektere og beskytte barns rettigheter. Grunnloven § 104 annet ledd og barnekonvensjonen artikkel 3 slår fast at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som berører barn. FNs barnekomite anbefaler i sine merknader fra 2018 at Norge styrker sin innsats for å sikre at vurderingen av barnets beste blir innarbeidet og anvendt konsekvent i alle lovgivningsprosesser og i all politikktutforming som har innvirkning på barn. En barnets beste vurdering innebærer en vurdering av hvilke konsekvenser et tiltak har for barn og deres rettigheter. FNs barnekomite har anbefalt at myndighetene benytter seg av barnerettighetsvurderinger som et verktøy for å sikre barns rettigheter. I en barnerettighetsvurdering skal det innhentes kunnskap som er nødvendig for at konsekvenser for barn er tilstrekkelig vurdert når beslutninger fattes.

Da departementet ikke har foretatt gode nok vurderinger av hvilke konsekvenser forslaget vil ha for barn og deres rettigheter, mener Barneombudet det vil være vanskelig for Stortinget å vite om de vil lande på riktig konklusjon. Det vil etter vårt syn derfor være hensiktsmessig om komiteen i stedet anmodet departementet om at konsekvensene for barns rettigheter, og hvorfor forslaget samlet er til det beste for barn i fosterhjem vurderes, begrunnes og konkluderes i tråd med Grunnloven § 104 og barnekonvensjonens artikkel 3.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Mathias Lia Nordmoen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Torggata 2-4,
0181 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo